

„Ignitis grupės“ veiklos poveikis biologinei įvairovei

Energijos gamyba ir jos skirstymas, atsinaujinančiosios energijos plėtra ne tik sukuria mūsų kasdienybei būtinas sąlygas, bet ir turi poveikį gamtinei aplinkai, kurios dalis esame. Todėl nuolat gilinamės į savo veiklos poveikį ekosistemoms ir biologinei įvairovei, tvarkome veikloje susidarančias atliekas, ieškome balanso tarp veiklos ir ekosistemų išsaugojimo ir išteklių tausojo. Pagrindiniai mūsų veiklos poveikiai bioįvairovei kyla Tinklų, Lanksčiosios gamybos ir Žaliosios gamybos segmentuose.

Tinklai

Antropogeninės struktūros (elektros oro ir požeminės linijos, dujų skirstomieji tinklai) ir jų priežiūra prisideda prie gyvūnų buveinių praradimo ar suskaidymo.

Poveikiai	Mūsų veiksmai mažinant poveikį
Miškingose teritorijose esančių oro linijų priežiūrai iškertami medžiai ir krūmynai. Taip gali būti suskaidomos buveinės ir sutrinkdama gyvūnų migracija, skurdinamas kraštovaizdis.	Oro linijos keičiamos požeminiais kabeliais – taip sumažinamas poveikis kraštovaizdžiui ir laukiniams gyvūnams. 2021–2030 m. ESO investicijų plane numatyta nutiesti 11,9 tūkst. km naujų požeminių kabelių ir pasiekti, kad 72 % 10 kV linijų miškingose vietovėse būtų požeminės.
Oro linijos kelia grėsmę paukščiams, ypač didesniems sklandantiems paukščiams (nematydami elektros laidų, paukščiai su jais susiduria ir žūsta). Ant oro linijų stulpų sukrauti gandraizdžiai gali kelti pavojų ne tik pačiam gyvūnui, bet ir elektros energijos tiekimui, todėl tokie gandraizdžiai turi būti perkelti.	Mažinamas iš apsaugos zonų (išilgai oro linijos esanti žemės juosta, kurioje vyksta oro linijos aptarnavimas ir priežiūra) šalinamų medžių skaičius – šalinami tik tie, kurie trukdo vykdyti priežiūros darbus arba kurie pažeidė tinklą ir dėl to jį reikia remontuoti.
	ESO, bendradarbiaudama su Aplinkos apsaugos agentūra, pagal Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą, atlikdama neplaninių avarinių elektros oro linijų gedimų šalinimo darbus, nuardo ir atkuria arba perkelia (ne toliau kaip 100 metrų atstumu) gandraizdžius, kurie kelia grėsmę elektros tinklams ir saugumui.

Lanksčioji gamyba

Elektros energijos gamybos objektai poveikį aplinkai daro per gamtos resursų naudojimą (pavyzdžiui, vanduo), emisijas (į orą, vandenį), o tai turi poveikį ir biologinei įvairovei.

Elektrėnų kompleksas

Elektrėnų komplekso (EK) teritorija nepatenka į saugomas nacionalines ar Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ gamtines teritorijas ir su jomis nesiriboja. Joje nėra gyvūnų rūšių, įrašytų į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą ar Europos Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (Buveinių direktyva).

Šalia esančiame Elektrėnų tvenkinyje (vadinamosios Elektrėnų marios) pastebėtos paukščių rūšys: pilkasis garnys, didysis dančiasnapis, klykuolės, didžiosios ir kuoduotosios antys, gulbės giesmininkės ir gulbės nebylės, laukiai, didžiosios zylės, pempės, kirai.

EK gamybos reikmėms vanduo imamas iš Elektrėnų tvenkinio. Vanduo aušinimui tiekiamas atviru paėmimo kanalu, filtruojamas nuo stambių mechaninių priemaišų, tekėdamas per kondensatorių šilumokaičius pašyla apie 8 °C ir išleidžiamas atgal į tvenkinį atviru kanalu. Dėl nedidelio pašilimo aušinimo vandens cheminiai ir biologiniai parametrai nesikeičia.

Artimiausios saugomos teritorijos		
Pavadinimas	Atstumas, km	Saugomos vertybės
Strošiūnų kraštovaizdžio draustinis	5,8	Ypač raiškus unikalios stipriai eroduotos moreninės pakilumos kraštovaizdis, taip pat retų rūšių (didžioji miegapelė, skiauterėtasis tritonas, raudonpilvė kūmutė) buveinės.
Pipiriškių geomorfologinis draustinis	6	Dzūkų aukštumos pakraštinių moreninių darinių kompleksas. Dalis draustinio (0,72 km ²) yra buveinių apsaugai svarbi teritorija (BAST), kur saugomos stepinės pievos, tarpinės pelkės ir liūnai, žolių turtingi eglynai, pelkėti lapuočių miškai, skroblynai, pelkiniai miškai.
Gabriliavos pedologinis draustinis	7,5	Rytų Lietuvos aukštumų vakarinių atšlaičių velėninių jaurinių glėjinių priemolio dirvožemių dangos etalonas.
Kaukinės botaninis-zoologinis draustinis	9,5	Dzūkų aukštumoms būdingi uosynai su skroblais ir retų augalų ir grybų augimvietės. Draustinis yra BAST, kur saugomi skroblynai, žolių turtingi eglynai, pelkėti lapuočių miškai, pelkiniai miškai. Sutinkamos retos gyvūnų rūšys: ūdra, skiauterėtasis tritonas, niūriaspalvis auksavabalis, raudonpilvė kūmutė, purpurinis plokščiavabalis.
Trakų istorinis nacionalinis parkas	11,5	Lietuvos istorinio valstybingumo centras Trakuose su jo autentiška gamtine aplinka.

Neries regioninis parkas	13	Ypač vertinga Neries vidurupio kilpų sistema, vertingos miškingo Neries slėnio biocenozės, gausios kultūros vertybės.
Aukštadvario regioninis parkas	15	Vertingas Verknės ir Strėvos aukštupių kraštovaizdis, jo ekosistemos, kultūros paveldo vertybės.

Vilniaus trečioji termofikacinė elektrinė

Vilniaus trečiosios termofikacinės elektrinės (TE-3) teritorija nepatenka į saugomas nacionalines ar Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ gamtines teritorijas ir su jomis nesiriboja. Joje nėra gyvūnų rūšių, įrašytų į Lietuvos Respublikos Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą ar Buveinių direktyvą.

Artimiausia saugoma teritorija – Neries upės BAST, esanti už 0,3 km į šiaurę nuo TE-3 teritorijos. Joje saugoma 3 260 upių sraunumų su kurklių bendrijomis, retosios augalų ir gyvūnų rūšys: Baltijos lašiša, kartuolė, paprastasis kirtiklis, parastasis kūjagalvis, pleištinė skėtė, salatis, ūdra, upinė nėgė.

TE-3 ir Vilniaus kogeneracinės jėgainės teritorijos ribojasi, todėl daugiau apie artimoje aplinkoje esančias vertingas gamtines teritorijas rasite Vilniaus kogeneracinės jėgainės aprašyme.

Žalioji gamyba

Plėtojant atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą mažinamos ŠESD emisijos – taip švelniname įtaką klimato kaitai. Vis dėlto atsinaujinančiosios energijos projektai (vėjo jėgainės, saulės parkai, kogeneracinės jėgainės ir hidroelektrinės), taip pat pagalbinė infrastruktūra kelia pavojų ir iššūkių biologinei įvairovei.

Vėjo parkai

Dėmesys bioįvairovės klausimams skiriamas nuo ankstyvųjų projektų rengimo ir teritorijų planavimo etapų. Pavyzdžiui, pradedant kurti naują vėjo elektrinių parką:

- atliekami triukšmo lygio modeliavimai,
- vertinamas jėgainių metamų šešėlių poveikis,
- nustatoma, ar planuojamoje vietoje nėra retų augalų, gyvūnų,
- įvertinama, ar vieta nepatenka į „Natura 2000“ ekologinio tinklo ar kitas saugomas teritorijas.

Siekdama apsaugoti paukščius ir šikšnosparnius, Grupė imasi įvairių rizikos mažinimo ir valdymo priemonių. Prie UAB „Vėjo vatas“ (Lauksargių sen., Tauragės r. sav.) elektrinių parko atliekame žuvusių migruojančių paukščių stebėseną rudeninės (rugsėjo–spalio mėn.) ir pavasarinės (kovo–gegužės mėn.) migracijos metu, vykdomė perinčių ir migruojančių paukščių stebėseną. Visų tyrimų duomenys teikiami Aplinkos apsaugos agentūrai.

Pomeranijos vėjo jėgainių parke (Lenkija) įdiegėme automatizuotus sprendimus, kad būtų mažinamas poveikis šikšnosparniams. Dėl to sumažėja žmogaus klaidų tikimybė ir užtikrinama atitiktis aplinkosaugos reikalavimams.

Daugiau apie vėjo jėgainių parkų poveikį bioįvairovei ir saugomoms teritorijoms bus papildyta.

Kruonio hidroakumuliacinė elektrinė (Kruonio HAE) ir Kauno A. Brazausko hidroelektrinė (Kauno HE)

Pagrindinis poveikis gamtinei aplinkai šiose teritorijose susijęs su vandens lygio svyravimu Kauno hidroelektrinės tvenkinyje (Kauno marios). Kauno marių BAST vertybės ir saugomos rūšys nepatiria neigiamo poveikio dėl vandens lygio svyravimo.

Vykdamas veiklą Kruonio HAE ir Kauno HE laikomasi saugumo reikalavimų, Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių, todėl žuvų ir paukščių populiacijų būklei reikšmingo poveikio nėra. Įrengtos automatinės vandens lygio registravimo priemonės ir, atsižvelgiant į esamus vandens lygius, atitinkamai reguliuojamas KHE ir KHAE darbas.

Iš trijų saugomų paukščių rūšių tik plovinės vištelės ir tulžio perėjimo buveinės yra Kauno marių ribose. Plovinė vištelė peri užpelkėjusiose Kauno Marių pakrančių ir salų vietose ir yra jautri rūšis vandens lygio svyravimams. Vandens lygiui pakilus arčiausiai vandens esantys paukščių lizdai gali būti užliejami, o vandens lygiui nukritus lizdai mažose salose gali būti pasiekiami plėšrūnams.

Tulžys peri Kauno marių stačių krantų atodangose. Vandens lygio svyravimai Kauno mariose iki šiol neturėjo neigiamo poveikio šios rūšies populiacijai.

Juodojo peslio buveinės yra už Kauno marių ribų. Pesliai peri miško želdiniuose, medžiuose, tad vandens lygio svyravimai neturi jokio poveikio rūšiai.

Tarp Kauno mariose gyvenančių žuvų rūšių nemažai priskiriamų saugomoms ir nykstančioms rūšims: vijūnas, skersnukis, salatis, kartuolė. Kruonio HAE baseino žuvų bendrijos branduolį sudaro karšiai, plakiai, kuojos, ešeriai, sterka ir pūgžliai.

Saugomos teritorijos, su kuriomis ribojasi Kruonio HAE ir Kauno HE

Pavadinimas	Saugomos vertybės
Kauno marių regioninis parkas	Unikalus Kauno marių tvenkinio žemutinės dalies kraštovaizdis, jo gamtinė ekosistema ir kultūros paveldo vertybės.
Kauno marių paukščių apsaugai svarbi teritorija (PAST) ir BAST	Juodieji pesliai, plovinės vištelės, tulžiai, kadagynai, stepinės pievos, šaltiniai su besiformuojančiais tufais, silikatinių uolienu atodangos, vakarų taiga, žolių turtingi eglynai, medžiais apaugusios ganyklos, griovų ir šlaitų miškai, kartuolė, kūdrinis pelėausis, niūriaspalvis auksavabalis, purpurinis plokščiavabalis, salatis ir ūdra.
Vaiguvos miško BAST	Niūriaspalvis auksavabalis.

Apie 0,25 km į rytus nuo Kruonio HAE nutolęs Surgantiškės archeologinis draustinis, apie 0,6 km į šiaurę – Kauno marių kraštovaizdžio draustinis, apie 1,3 km į šiaurę – Uolės hidrografinis, o 1,5 km į šiaurės vakarus – Arlaviškių botaninis draustiniai.

Daugiau skaitykite [Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės papildomo iki 225 MW galios agregato Nr. 5 montavimo ir eksploataavimo informacijoje atrankai dėl poveikio aplinkai vertinimo.](#)

Vilniaus kogeneracinė jėgainė (Vilniaus KJ)

Vilniaus KJ teritorija nepatenka į saugomas nacionalines ar Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ gamtines teritorijas ir su jomis nesiriboja. Joje nėra gyvūnų rūšių, įrašytų į Lietuvos Respublikos Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą ar Buveinių direktyvą.

Gamtinė aplinka čia nulemiama vykdomos žmogaus veiklos, todėl vyrauja urbanizuotoms vietovėms būdingos, prie žmogaus aplinkos prisitaikiusios (arba pritaikytos) augalų ir gyvūnų bendrijos.

Vilniaus KJ teritorijoje auga įprastos tokiems arealams augalų bendrijų rūšys: paprastasis varputis, dirvinė dirsė, bekvapis šunramunis, dirvoninis kietis, dirvinė našlaitė, daržinė žliūgė ir kitos rūšys. Teritorijos dalyje, kur ūkinė veikla nevykdoma, vyrauja gluosnių ir paprastosios ievos krūmynai. Taip pat auga juodalksniai, drebulės, paprastieji klevai. Atviresnėse vietose veši gudobelės, paprastosios pušys.

Visos Vilniaus KJ artimoje aplinkoje esančios saugomos, „Natura 2000“ ir biologiniu požiūriu svarbios teritorijos nutolusios saugiu atstumu ir neigiamo poveikio dėl Vilniaus KJ veiklos nepatiria.

Artimiausios saugomos teritorijos		
Pavadinimas	Atstumas, km	Saugomos vertybės
Neries upės BAST	0,95	3 260 upių sraunumų su kurklių bendrijomis, retosios augalų ir gyvūnų rūšys: Baltijos lašiša, kartuolė, paprastasis kirtiklis, parastasis kūjagalvis, pleištinė skėtė, salatis, ūdra, upinė nėgė.
Panerių erozinio kalvyno kraštovaizdžio draustinis	1,2	Neries paslėnio zonoje esantis erozinis kalvynas, retųjų augalų (tamsialapio skiautalūpio, žaliosios plateivės, dirvinio česnako) augimvietės.
Griovių geomorfologinis draustinis	1,4	Neries paslėnio erozinio kalvyno fragmentas su ryškiomis griovų tipo formomis.
Vokės hidrografinis draustinis	2	Natūrali ir vaizdinga Vokės žemupio slėnio atkarpa.

Plačiau skaitykite [Vilniaus kogeneracinės jėgainės planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje](#).

Kauno kogeneracinė jėgainė (Kauno KJ)

Kauno KJ teritorija nepatenka į saugomas nacionalines ar Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ gamtines teritorijas ir su jomis nesiriboja. Joje nėra gyvūnų rūšių, įrašytų į Lietuvos Respublikos Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą ar Buveinių direktyvą. Vyrauja skurdi biologinė įvairovė ir augalija (pievų žolynai, krūmynai), kuri periodiškai šalinama Kauno LEZ teritorijos priežiūros ir tvarkymo metu. Kauno KJ kaimynystėje esančiame Davalgonių miške kertinių miško buveinių nėra.

Visos Kauno KJ artimoje aplinkoje esančios saugomos, „Natura 2000“ ir biologiniu požiūriu svarbios teritorijos nutolusios saugiu atstumu ir neigiamo poveikio dėl Kauno KJ veiklos nepatiria.

Artimiausios saugomos teritorijos		
Pavadinimas	Atstumas, km	Saugomos vertybės
Neries upės BAST	2–3	3 260 upių sraunumų su kurklių bendrijomis, retosios augalų ir gyvūnų rūšys: Baltijos lašiša, kartuolė, paprastasis kirtiklis, parastasis kūjagalvis, pleištinė skėtė, salatis, ūdra, upinė nėgė.
Kauno marių regioninis parkas	4,5	Unikalus Kauno marių tvenkinio žemutinės dalies kraštovaizdis, jo gamtinė ekosistema ir kultūros paveldo vertybės. BAST ir PAST teritorijose – kadagynai, stepinės pievos, šaltiniai su besiformuojančiais tufais, silikatinių uolienu atodangos, vakarų taiga, žolių turtingi eglynai, medžiais apaugusios ganyklos, griovų ir šlaitų miškai, kartuolė, kūdrinis pelėausis, niūriaspalvis auksavabalis, purpurinis plokščiaavabalis, salatis, ūdra, juodieji pesliai, plovinės vištelės, tulžiai.
Lapių geomorfologinis draustinis	5	Unikalus moreniniame gūbryje susiformavęs erozinio raguvyno reljefas.
Nevėžio kraštovaizdžio draustinis	13	Erozinio senslėnio tipo Nevėžio upės slėnio kraštovaizdis. BAST teritorijose – stepinės pievos, eutrofiniai aukštieji žolynai, aliuvinės pievos, šienaujamos mezofitų pievos, žolių turtingi eglynai, skroblynai, griovų ir šlaitų miškai, aliuviniai miškai, ūdra.
Būdos-Pravieniškių miškų biosferos poligonas	15	Babtų-Varlupos miškų ekosistema, siekiant išlaikyti vidutinio genio ir baltnugario genio populiacijas teritorijoje, vykdyti saugomų rūšių stebėseną ir mokslinius tyrimus.

Plačiau skaitykite [Kauno kogeneracinės jėgainės planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje](#).

Daugiau apie tvarumą „Ignitis grupėje“:

[Grupės internetinėje svetainėje](#)

arba el. paštu sustainability@ignitis.lt

Informacija atnaujinta 2022 m. vasario 28 d.